

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2001 vp

Hallituksen esitys laeiksi yrittäjien eläkelain 3 §:n, maatalousyrittäjien eläkelain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 7 §:n, työntekijäin eläkelain 19 d §:n ja merimieseläkelain 63 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä lokakuuta 2001 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi yrittäjien eläkelain 3 §:n, maatalousyrittäjien eläkelain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 7 §:n, työntekijäin eläkelain 19 d §:n ja merimieseläkelain 63 a §:n muuttamisesta (HE 157/2001 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen ja ylitarkastaja Heli Backman, sosiaali- ja terveysministeriö
- apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio, oikeusasiamiehen kanslia

- kehityspäällikkö Riitta Korpiluoma ja asiakaspalvelupäällikkö Ilkka Savoheimo, Eläketurvakeskus
- apulaisjohtaja Päivi Huotari, Maatalousyrittäjien eläkelaitos
- lakimies Markku Kojo, Akava ry
- johtaja Kaarina Knuuti, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
- työvoimapolitiittinen asiamies Riitta Wärn, Palvelutyönantajat edustaen myös Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT:tä
- sosiaalipoliittinen sihteeri Sinikka Näätsaari, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- neuvottelupäällikkö Matti Koivistoinen, Suomen Lääkäriliitto.

Lisäksi valiokunta on saanut Suomen Yrittäjien kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yrittäjien eläkelakia ja maatalousyrittäjien eläkelakia siten, ettei yrittäjää ole vakuutettava yrittäjien eläkelakien mukaisesti, jos hänelle ei enää kerry eläkettä yrittäjätoiminnastaan. Nykyiset yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain

vakuuttamisvelvollisuudesta vapauttamista koskevat säännökset poistettaisiin, sillä ehdotuksen mukainen vakuuttamatta jättäminen voitaisiin hoitaa normaalin vakuuttamisprosessin puitteissa. Vakuuttamatta jättämistä koskeva päätös tehtäisiin yrittäjän hakemuksesta.

Esityksessä ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelain muuttamista myös siten, että lakiin otettaisiin nimenomainen säännös maatalousyrittäjätoimintaa osakeyhtiömuodossa harjoittavan yrittäjän vakuuttamisesta maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesti. Rajanveto maatalousyrittäjäasemassa ja työsuhteessa olevien henkilöiden välillä tehtäisiin samoin periaattein kuin yrittäjien eläkelain ja työsuhteisia koskevien eläkejärjestelmien välillä. Ehdotukseen liittyen myös maatalousyrittäjän eläkevakuutusmaksuvastuuta koskevaa säännöstä ja maatalousyrittä-

jien tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen oikeutettuja koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien eläkelain soveltamisalan täydennystä vastaavasti.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijäin eläkelain ja merimieseläkelain mukaista maksettavan viivästyskorotuksen vähimmäismäärää koskevaa lainkohtaa euroon siirtymisen vuoksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esitys osaltaan edistää lakisääteisen työeläkejärjestelmän kehittämistä mahdollisimman kattavaksi. Palkansaajilla lähes kaikki ansiotulot on jo saatettu eläkevakuutuksen piiriin. Vakuuttamisvelvollisuudesta vapauttaminen ei siten ole johdonmukainen työeläkejärjestelmän yleisen kattavuustavoitteen kannalta. Esitys on vakuutusperiaatteen mukainen myös siltä osin, että vaikka vapauttamista koskevat säännökset pääosin poistetaan, ei yrittäjän edellytetä vastaisuudessaakaan maksavan vakuutusmaksua sellaisen yrittäjätoiminnan osalta, josta ei voi karttua hänelle lisää eläketurvaa.

Valiokunta on asian käsittelyn yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että joissakin tilanteissa lakisääteisiä eläkemaksuja joudutaan maksamaan ilman, että suoritetuille maksuille saataisiin vastiketta. Esimerkiksi alle 23-vuotiaat maksavat pakollista työeläkemaksua ilman, että maksu kerryttäisi eläkettä. Samoin pitkän työuran loppupäässä eläkemaksujen maksaminen ei myöskään aina kasvata eläkettä eläkkeen enimmäismäärää koskevien säännösten vuoksi. Eläkevakuutusjärjestelmää ei näin kaikilta osin voi pitää tarkoituksenmukaisena eikä menettely ole perusteltua myöskään kannustavuuden näkökulmasta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Marjatta Vehkaoja /sd	Pehr Löf /r
vpj.	Timo Ihamäki /kok	Juha Rehula /kesk
jäs.	Merikukka Forsius /vihr	Päivi Räsänen /kd
	Tuula Haatainen /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Arto Seppälä /sd
	Niilo Keränen /kesk	Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
	Valto Koski /sd	Raija Vahasalo /kok
	Marjaana Koskinen /sd	Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.